

11.10.2018 ел.

**Татарстан Республикасы Чирмешән
муниципаль районы Советы
КАРАРЫ**

Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль район жирлеге Советы депутаты статусы турында Нигезләмәне раслау хакында.

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2006 елның 3 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45 - ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы, Татарстан Республикасы «Чирмешән муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы прокурорының 2018 елның 10 сентябрэндәге 668-р номерлы протестын карап, Чирмешән муниципаль районы Советының «Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Советы депутаты статусы турында Нигезләмәне раслау хакында» 2005 елның 30 декабрэндәге 16 номерлы карарына нигезләнеп Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Советы

КАРАР ИТТЕ:

1. «Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Советы депутаты статусы турында Нигезләмәне раслау хакында». «Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр» 11 статьяның 2 пунктта 2 абзацы 2019 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә дип билгеләргә.

2. Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Советының 2005 елның 30 декабрэндәге 16 номерлы «Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Советы депутаты статусы турында Нигезләмәне раслау хакында» карары үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга pravo.tatarstan.ru(Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районының рәсми сайтында Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырырга.

Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Советының 2018 елның 11 октябрендә кабул ителгән 185 номерлы карары буенча **кушымта**

Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы
Советы депутаты статусы турында **нигезләмә**

Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Советы депутаты (алга таба - депутат) хокукларын һәм бурычларын билгели, үз вәкаләтләрән гамәлгә ашырганда төп хокукый гарантияләрне күздә тотат.

I Бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 маддә. Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Советы депутаты

Депутат булып Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә сайланган Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Советында (алга таба – район Советы) Россия Федерациясе Конституциясендә, Татарстан Республикасы Конституциясендә, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында һәм әлеге Нигезләмәдә каралган закон һәм башка вәкаләтләрне гамәлгә ашырырга вәкаләтле Россия Федерациясе гражданы тора.

2 маддә. Депутат вәкаләтләре вакыты

Депутат вәкаләтләре вакыты район Советы депутаты итеп сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш район Советы эшли башлаган көннән, әлеге Нигезләмәнең 3 статьясында каралган очраклардан тыш, туктатыла.

3 маддә. Депутат вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:
- 1) үлем;
  - 2) үз теләге белән отставкалар;
  - 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшчән дип тану;
  - 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;
  - 5) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;
  - 6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

7) халыкара шартнамәдә катнашучы чит ил гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгын туктату.

Аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил гражданлыгын алырга йә аларга Россия Федерациясе гражданының чит ил территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил гражданының чит ил гражданы булмаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алу хокукына ия, аның нигезендә Россия Федерациясе гражданы, чит ил гражданы, жирле үзидарә органнарына сайланган булырга хокуклы.;

8) сайлаучылар фикере;

9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;

11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәү.;

12) «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта, «аерым категория затларның аерым категорияләренә Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачарга һәм саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында»2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда каралган

2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-7, 10,11 пунктларында күрсәтелгән очрактарда депутат вәкаләтләрен туктату турындагы карар депутат вәкаләтләре туктатылу көне билгеләнә торган авыл жирлегә Советы тарафыннан кабул ителә.

3. Депутат вәкаләтләре әлеге статьяның 1 өлешендәге 8 пункттында каралган очракта, депутатны чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла.

4. Депутат вәкаләтләре әлеге статьяның 1 өлешендәге 9 пункттында каралган очракта, Совет вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

5. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 12 пункттында күрсәтелгән очрактарда депутат вәкаләтләрен туктату турында карар Татарстан Республикасы Президентыннан, Татарстан Республикасы Премьер-министрыннан йә суд карары буенча авыл жирлегә Советы тарафыннан кабул ителә.

4. Депутат таныклыклары һәм күкрәк билгесе

1 Депутат үзенә вәкаләтләре срогы дәвамында файдалана торган аның шәхесен һәм вәкаләтләрен раслаучы төп документка – таныклыкка, шулай ук күкрәк билгесенә ия.

2. Депутат таныклығы Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына тоткарлыксыз бару, депутат

вәкаләтләрен гамәлгә ашыру максатларында аларның коллегияль органнары утырышларында катнашу хокукын бирә торган документ булып тора.

5 маддә. Депутат үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру шартлары
Депутат үз эшчәнлеген, жирлек уставы белән билгеләнгән очрактардан тыш, депутат эшчәнлеген азат ителмәгән (даими булмаган) нигездә башкара.

6 маддә. Депутат эшчәнлеген формалары

1. Депутат эшчәнлеген формалары түбәндәгеләрдән гыйбарәт:
  - а) Совет утырышларында катнашу;
  - б) Совет комиссияләре эшендә катнашу;
  - в) парламент тыңлауларында катнашу;
  - г) район Советы карарлары проектларын кертү;
  - д) депутат таләбе кертү;
  - е) дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, ижтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфай затларына тәкъдимнәр кертү;
  - ж) депутат мөрәжәгатә юнәлеше;
  - з) тиешле вазыйфай затларга гражданнар хокукларын бозуны кичекмәстән кисәтү буенча чаралар күрүне таләп итеп мөрәжәгать итү.;
  - и) сайлаучылар белән эшләү;
  - к) район Советларының депутат берләшмәләре эшендә катнашу;

2. Депутат эшчәнлеген шулай ук федераль законнарда, Россия Федерациясе Конституциясендә, Татарстан Республикасы Конституциясендә, Татарстан Республикасының башка законнарында каралган башка рәвешләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

7 маддә. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре.

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятие, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучыларның мөрәжәгатьләрен карый һәм кабул итә, дәүләт хакимиятенә тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук сайлаучыларны айга бер тапкыр кабул итә.

3. Депутат сайлаучыларга үз эшчәнлекләре турында алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакуләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр итә.

Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны үткәрү тормыш белән тәмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемтә объектларының функцияләвен бозу, жәяүлеләрнең һәм (яки) транспорт чараларының хәрәкәтенә комачаулык тудырмау яки гражданнарның торак урыннарына яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүенә юл куймау шарты белән үткәрелә. Жирле үзидарә органнарына хәбәр итү

8 маддә. Депутат тарафыннан депутат этикасы кагыйдәләрен үтәү

1. Депутат депутат этикасы кагыйдэлэрен үтэргэ тиеш:

1) ачык чыгышлар кагыйдэлэре;

2) депутат эшчэнлеге белэн бэйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендэ конфиденциаль характердагы белешмэлэргэ кертелгэн, депутат вазыйфаларын үтэүгэ бэйле рэвештэ аңа билгеле булган мәгълүматларны таратмаска һәм кулланмаска.;

3) шәхсэн яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәлэлэрне хәлиткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусын кулланмаска.;

4) депутат бурычларын объектив башкаруда шик уятырга мөмкин булган тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абруена яки абруена зыян китерергә сәләтле низаглы ситуацияләрдән котылырга.;

5) вазыйфаи бурычларны үтәгәндә мәнфәгатьләр каршылыгына китерә яки китерәала торган шәхси кызыксынучанлык туганда, муниципаль норматив хокукыйакларда билгеләнгән тәртиптә хәбәр итәргә, шулай ук мондый конфликтныбулдырмау яки жайга салу буенча чаралар күрергә тиеш.

2. Депутат этикасы бозылган очракта, депутат кушуы буенча депутатның үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә тиешле комиссия тарафыннан карала.

II бүлек. Депутат эшчәнлеге гарантияләре

9 маддә.. Депутатның район Советы, район Советы комиссияләре эшендә катнашуы

1. Депутат район Советы тарафыннан карала торган барлык мәсьәлэләр буенча, шулай ук ул әгъзасы булган комиссия тарафыннан хәлиткеч тавыш бирү хокукына ия.

2. Депутат район Советы утырышларында, комиссия утырышларында аңа Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, федераль закон, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Нигезләмә һәм Совет Регламенты нигезендә бирелгән хокукларны тормышка ашыра.

3. Депутат катнаша, шәхси утырышларында район Советы, комиссия, аның әгъзасы булып тора, район Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә. Бу очракта катнашу мөмкинлеге житди сәбәп аркасында әлеге утырышларда депутат алдан ук хәбәр итә, шуңа бэйле рэвештә, район Советы Рәисенә, комиссия рәисенә.

4. Депутат, киңәш бирү тавышы хокукы белән, әгъзасы булмаган теләсә кайсы комиссия утырышында катнашырга хокуклы.

5. Депутатның системасыз катнашуы турында мәгълүмат сайлаучылар игътибарына житкерелә.

6. Депутат хокуклары:

1) комиссиядә һәм район Советында сайланырга һәм сайланырга.;

2) высказывать фикерен формалаштыру мәсьәлэләре буенча төзелә торган район Советы органнары һәм кандидатуралары вазыйфаи затлар, сайлана яки билгеләнә торган район Советы.;

3) Тәкъдим Итәргә сораулар карау өчен район Советы утырышында;

- 4) кертергә проектларын хокукий актлар район Советы карау өчен, аның утырышларында;
- 5) көн тәртибе буенча, тикшерелә торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәртмәләр, карарлар проектларына һәм Советның башка актларына төзәтмәләр кертергә.;
- 6) совет утырышында теләсә кайсы орган яисә вазыйфаи затның, Хисап яисә контрольдә тотылырга тиешле яисә хисапсыз хисапны яисә мәгълүматны тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә.;
- 7) фикер алышуларда катнашырга;
- 8) район Советы утырышларында гражданның, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия булган мөрәжәгатьләрен игълан итәргә.

7. Депутат федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Муниципаль берәмлек уставы, район Советы Регламенты белән каралган башка хокукларны гамәлгә ашыра.

10 маддә. Депутат бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген тормышка ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнары, Татарстан Республикасы «Чирмешән муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставын, башка муниципаль хокукий актларны үтәргә;

2) гражданның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен, яклаучы яки вәкил (законлы вәкил булган очрактан тыш) буларак, граждан, административ яки жинаять эшләре буенча йә административ хокук бозу турында эш буенча катнашудан тыш, үтәүне һәм яклауны тәмин итәргә.;

3) гражданның, оешмаларның, аларның оештыру-хокукий формасына, ижтимагый берләшмәләргә, дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә мөрәжәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

4) сайлаучылар алдында очрашуларда турыдан-туры хисап тотарга, кирәк булган саен, үз эшләре турында массакүләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр итәргә.;

5) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрен үтәргә;

6) дәүләт һәм закон тарафыннан саклана торган башка серләрен сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле рәвештә үзенә билгеле булган гражданның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы белешмәләрен таратырга.;

7) ел саен хисап елыннан соң килүче елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча үзләренә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирергә. ;

8) «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Муниципаль берәмлек уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны башкара.

11 маддә. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйлә чикләүләр.

1. Үз вәкаләтләре чоры дәвамында район Советы депутаты Россия Федерациясе Федераль Собрание Дәүләт Думасы депутаты, Россия Федерациясе Федераль Собрание Федерация Советы әгъзасы, Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә закон чыгару (вәкиллеке) органнары депутаты була алмый, Россия Федерациясенә башка дәүләт вазыйфаларын, Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфаларын, шулай ук дәүләт граждан хезмәте вазыйфаларын һәм муниципаль хезмәт вазыйфаларын били алмый. Район Советы депутаты, Әгәр Федераль законда башкасы каралмаган булса, башка муниципаль берәмлек Советы депутаты вәкаләтләрен бер үк вакытта үти алмый.

2. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашырып, район Советы депутаты тиеш түгел:

- эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнәргә, коммерциячел оешма белән идарә итүдә яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә («Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Советы» Ассоциациясе идарәсендә, башка муниципаль берәмлекләр берләшмәләре, сәяси партиядән тыш), башка ижтимагый оешманың, торақ, торақ-төзелеш, гараж кооперативларының, бакчачылык, яшелчәчелек, дача кулланучылар кооперативларының, күчмәсез милек милекчеләр ширкәтенә съездда (конференциядә) яки гомуми жылышында катнашудан тыш), Россия Федерациясе Президенты яки Россия Федерациясе Хөкүмәте акты нигезендә оешманың коллегиаль органы эшчәнлегендә катнашудан тыш);

- муниципаль берәмлек исеменнән муниципаль милектә булган акцияләренә (устав капиталында катнашу өлешләре) гамәлгә куючы яисә аның белән идарә итү вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер) булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә бирү; федераль законнарда каралган башка очракларда;

- башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә, укытучы, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш. Шулай ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

- Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче башка чит ил коммерцияле булмаган оешмалары һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

12 маддә. Депутат таләбе

1. Депутат район Советы утырышларында Чирмешән муниципаль районы башлыгына, жирле үзидарә органнары житәкчеләренә, аларның компетенциясенә керүче мәсьәләләр буенча башка органнар житәкчеләренә мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат таләбе язма рәвештә кертелә һәм рәислек итүче тарафыннан игълан ителә.

3. Депутат таләбе жибәрелгән Орган яисә вазыйфаи зат аңа язма рәвештә жавап бирергә тиеш, аны алган көннән соң 15 көннән дә соңга калмыйча яисә район Советы билгеләгән башка срокта. Жавап орган житәкчесе яки депутат таләбе жибәрелгән вазыйфаи зат яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

4. Таләб инициаторы куелган мәсьәләләренә карауда турыдан-туры катнаша ала. Аларны карау көне турында алдан, ләкин тиешле орган утырышы көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителергә тиеш.

13 маддә. Депутатның беренче чиратта кабул ителүгә хокукы

Депутат эшчәнлегә мәсьәләләре буенча депутат район жирле үзидарә органнары, районның жирле бюджет чаралары хисабына тулысынча яисә өлешчә финансланучы яисә гамәлгә куючылары сыйфатында район жирле үзидарә органнары булган һәм район территориясендә урнашкан оешмаларның житәкчеләре һәм башка вазыйфаи затлары тарафыннан беренче чират тәртибендә кабул ителү хокукыннан файдалана.

14 маддә. Депутатның мәгълүматны алуға һәм таратуға хокукы

1. Район Советы аппаратының вазыйфаи затлары депутатны район Советы Регламенты белән билгеләнгән тәртиптә район Советына кергән документлар белән тәэмин итәләр

2. Депутат үз эшчәнлегә мәсьәләләре буенча массакүләм мәгълүмат чараларында чыгыш ясарга хокуклы.

Юридик бүлек башлыгы   Район Советы

Т.В. Рунова